

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. vasario 26 d.*

(2019 m. balandžio 10 d. nutartimi ištaisytas sprendimas)

„Europos centrinių bankų sistema – Ieškinys, grindžiamas Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto 14 straipsnio 2 dalies antros pastraipos pažeidimu – Nacionalinės valdžios institucijos sprendimas nušalinti nuo pareigų nacionalinio centrinio banko valdytoją“

Sujungtose bylose C-202/18 ir C-238/18

dėl atitinkamai 2018 m. kovo 16 d. ir balandžio 3 d. pagal Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą pareikštų dviejų ieškinių

Ilmārs Rimšēvičs, atstovaujamas advokatų S. Vārpiņš, M. Kvēps ir I. Pazare (byla C-202/18),

Europos Centrinis Bankas (ECB), atstovaujamas C. Zilioli, K. Kaiser ir C. Kroppenstedt, padedamų advokatų D. Sarmiento Ramírez-Escudero ir V. Čukste -Jurjeva (byla C-238/18),

ieškovai,

prieš

Latvijos Respubliką, atstovaujamą I. Kucina ir J. Davidoviča,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot (pranešėjas), A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, K. Jürimäe ir C. Lycourgos, teisėjai A. Rosas, E. Juhász, E. Levits, L. Bay Larsen, D. Švábý ir M. Berger,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. rugsėjo 25 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2018 m. gruodžio 19 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

* Proceso kalba: latvių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Pagal Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto (toliau – ECBS ir ECB statutas) 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą pareikštuose ieškiniuose *Latvijas Banka* (Latvijos centrinis bankas) valdytojas Ilmārs Rimšēvičs ir Europos Centrinis Bankas (ECB) savo Valdančiosios tarybos sprendimu ginčija 2018 m. vasario 19 d. *Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs* (Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija tarnyba, Latvija) (toliau – KNAB) sprendimą laikinai uždrausti I. Rimšēvičs eiti Latvijos centrinio banko valdytojo pareigas (toliau – ginčijamas sprendimas).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 2 SESV 129 straipsnyje nurodyta:

„1. ECBS vadovauja Europos centriniam banke sprendimus priimančiosios organai – Valdančioji taryba ir Vykdomoji valdyba.

2. Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statutas (toliau – ECBS ir ECB statutas) yra pateiktas prie Sutarčių pridedamame protokole.

<...>“

- 3 SESV 130 straipsnyje numatyta:

„Naudodamiesi Sutarčių ir ECBS ir ECB statuto jiems suteiktais įgaliojimais ir vykdydami juose nustatyt[ą]s užduotis bei pareigas, nei Europos centrinis bankas, nei nacionalinis centrinis bankas, nei bet kuris jų sprendimus priimančių organų narys nesiekia gauti ar nepriima jokių Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų, valstybių narių vyriausybės ar bet kurio kito subjekto nurodymų. Sąjungos institucijos, įstaigos ar organai ir valstybių narių vyriausybės įsipareigoja gerbti šį principą ir nesiekti paveikti Europos centrinio banko ar nacionalinių centrinių bankų sprendimus priimančių organų nari[ų], jiems atliekant savo užduotis.“

- 4 SESV 131 straipsnyje nustatyta:

„Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad jos nacionalinės teisės aktai, įskaitant jos nacionalinio centrinio banko statutą, būtų suderinti su Sutartimis ir ECBS ir ECB statutu.“

- 5 SESV 283 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„ECB Valdančioji taryba susideda iš ECB Vykdomosios valdybos narių ir valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionalinių centrinių bankų valdytojų.“

- 6 ECBS ir ECB statuto 14 straipsnyje „Nacionaliniai centriniai bankai“ numatyta:

„14.1. Kiekviena valstybė narė, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 131 straipsniu, užtikrina, kad jos nacionalinės teisės aktai įskaitant jos nacionalinio centrinio banko statutą, būtų suderinti su Sutartimis ir šiuo Statutu.“

14.2. Nacionalinių centrinių bankų statuteuose, be kita ko, turi būti numatyta, kad nacionalinio centrinio banko valdytojo kadencija bus ne trumpesnė kaip 5 metai.

Valdytoją galima atleisti iš pareigų tik tuomet, jeigu jis nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą. Suinteresuotas valdytojas arba Valdančioji taryba dėl tokio sprendimo gali kreiptis į Teisingumo Teismą motyvuodami Sutarčių ar kokios nors kitos teisės normos, susijusios su jos [jų] taikymu, pažeidimu. Šie ieškiniai pateikiami per du mėnesius, atitinkamai nuo sprendimo paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos, arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo.

14.3. Nacionaliniai centriniai bankai yra sudėtinė [sudedamoji] ECBS dalis ir veikia pagal ECB gaires bei nurodymus. Valdančioji taryba imasi reikiamų veiksmų, kad užtikrintų, jog būtų laikomasi ECB gairių ir nurodymų, bei reikalauja, kad jai būtų pateikiama visa reikalinga informacija.

14.4. Nacionaliniai centriniai bankai gali atlikti ir kitas, šiame Statute nenumatytas, funkcijas, nebent Valdančioji taryba dviejų trečdalių atiduotų balsų dauguma nustato, kad jos trukdo ECBS tikslams ir uždaviniams. Tokios funkcijos atliekamos nacionaliniams centriniams bankams prisiimant atsakomybę bei įsipareigojimus, ir jos nelaikomos ECBS funkcijų dalimi.“

Latvijos teisė

- 7 *Kriminālprocesa likums* (Baudziamojo proceso kodeksas) 241 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Prevencinė priemonė yra procesinė prievartos priemonė, skiriama įtariamajam arba kaltinamajam, jeigu yra priežasčių manyti, kad šis asmuo darys naujas nusikalstamas veikas, trukdys baudžiamajam procesui ar teismo darbui arba vengs šio proceso ar teismo.“

- 8 Šio kodekso 254 straipsnyje nurodyta:

„1. Draudimas dirbti tam tikrą darbą yra procesui vadovaujančio asmens sprendime nustatytais sąlygomis įtariamajam arba kaltinamajam skirtas laikinas draudimas atlikti tam tikrą darbą ar vykdyti su konkrečiu darbu susijusias pareigas.

2. Sprendimas dėl draudimo dirbti tam tikrą darbą siunčiamas darbdaviui ar bet kuriai kitai kompetentingai institucijai vykdyti.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas sprendimas yra privalomas visiems pareigūnams ir turi būti pradamas vykdyti per tris darbo dienas nuo jo gavimo. Pareigūnas praneša procesui vadovaujančiam asmeniui apie sprendimo vykdymo pradžią.“

- 9 Minėto kodekso 389 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Ikiteisminis tyrimas dėl asmens, kuris turi teisę į gynybą arba kurio nuosavybės teisės apribotos procesiniais veiksmais, turi būti baigtas arba visos su jo nuosavybe susijusios prevencinės priemonės ar teisių apribojimai turi būti panaikinti per šiuos terminus, skaičiuojamus nuo to momento, kai tas asmuo įtraukiamas į ikiteisminį tyrimą:

<...>

- 4) dėl labai sunkaus nusikaltimo – per dvidešimt du mėnesius.“

- 10 1992 m. gegužės 19 d. *Likums par Latvijas Banku* (Latvijos centrinio banko įstatymas) (*Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, Nr. 22/23, 1992) 22 straipsnyje nustatyta:

„Latvijos centrinio banko valdytoją skiria parlamentas ne mažiau kaip dešimties jo narių teikimu.

Latvijos centrinio banko valdytojo pavaduotoją ir valdybos narius skiria parlamentas Latvijos centrinio banko valdytojo teikimu.

Latvijos centrinio banko valdytojo, jo pavaduotojo ir valdybos narių kadencija trunka šešerius metus. Jei Latvijos centrinio banko valdybos narys atsistatydina arba dėl kitų priežasčių jo įgaliojimai nutrūksta prieš terminą, naujas šios valdybos narys į šias pareigas skiriamas šešerių metų kadencijai.

Parlamentas gali atleisti Latvijos centrinio banko valdytoją, jo pavaduotoją ir valdybos narius iš pareigų prieš terminą, numatytą šio straipsnio trečioje pastraipoje, tik šiais atvejais:

- 1) jie atsistatydina;
- 2) jie padaro sunkų nusizengimą, kaip tai suprantama pagal [ECBS ir ECB statuto] 14 straipsnio 2 dalį;
- 3) yra kitų [ECBS ir ECB statuto] 14 straipsnio 2 dalyje numatytų atleidimo iš pareigų priežasčių.

Šio straipsnio ketvirtos pastraipos 2 punkte nurodytu atveju parlamentas gali nuspręsti atleisti iš pareigų Latvijos centrinio banko valdytoją, jo pavaduotoją ir valdybos narius įsiteisėjus apkaltinamajam nuosprendžiui.

Latvijos centrinio banko valdytojas parlamento sprendimą atleisti jį iš pareigų gali apskūsti [ECBS ir ECB statuto] 14 straipsnio 2 dalyje numatytam teismui. Latvijos centrinio banko valdytojo pavaduotojas ar valdybos narys parlamento sprendimą atleisti juos iš pareigų gali apskūsti Administracinio proceso kodekse numatytam teismui.“

- 11 *Korupcijos novēršanas un apkarošanas biroja likums* (Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija tarnybos įstatymas) (*Latvijas Vēstnesis*, Nr. 65, 2002) 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Tarnyba yra valstybės valdymo institucija, vykdanči šiam įstatyme numatytas korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija funkcijas <...>

2. Tarnyba yra pavaldi Ministrų kabinetui. Ministrų kabinetas per ministrą pirmininką vykdo institucinę kontrolę. Ši kontrolė apima ministro pirmininko teisę tikrinti tarnybos vadovo priimtų administracinių sprendimų teisėtumą ir panaikinti neteisėtus sprendimus, o nustačius neteisėtą neveikimą – įpareigoti priimti sprendimą. Ministrų kabinetas neturi teisės tikrinti tarnybos sprendimų, kuriuos ji priėmė vykdydama šio įstatymo 7, 8, 9 ir 9¹ straipsniuose nurodytas funkcijas.“

- 12 Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija tarnybos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 2 punktas suformuluotas taip:

„Kovodama su korupcija, tarnyba vykdo šias funkcijas:

<...>

- 2) atlieka tyrimus ir vykdo kriminalinę žvalgybą, siekdama išaiškinti Baudžiamajame kodekse numatytas nusikalstamas veikas, kurias [asmenys] padarė eidami pareigas valdžios institucijose, jeigu tos veikos susijusios su korupcija.“

Ginčo aplinkybės

- 13 2013 m. spalio 31 d. Latvijos parlamento sprendimu I. Rimšēvičs buvo paskirtas Latvijos centrinio banko valdytoju šešerių metų kadencijai nuo 2013 m. gruodžio 21 d. iki 2019 m. gruodžio 21 d.
- 14 2018 m. vasario 17 d. I. Rimšēvičs buvo sulaikytas po to, kai tų pačių metų vasario 15 d. KNAB pradėjo prieš jį ikiteisminį tyrimą.
- 15 Kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos informacijos, jis yra įtariamas tuo, kad, būdamas Latvijos centrinio banko valdytojas ir siekdamas daryti poveikį privataus Latvijos banko naudai, 2013 m. reikalavo duoti kyšį ir jį priėmė.
- 16 2018 m. vasario 19 d. paleisdama I. Rimšēvičs į laisvę, KNAB priėmė ginčijamą sprendimą, kuriuo jam buvo paskirtos kelios procesinės prievartos priemonės, t. y. draudimas vykdyti sprendimų priėmimo, kontrolės ir priežiūros funkcijas Latvijos centriniame banke, būtent eiti šio centrinio banko valdytojo pareigas, įpareigojimas sumokėti užstatą, taip pat draudimas bendrauti su tam tikrais asmenimis ir išvykti iš šalies be išankstinio leidimo.
- 17 2018 m. vasario 27 d. *Rīgas rajona tiesa* (Rygos apylinkės teismas, Latvija) ikiteisminio tyrimo teisėjas atmetė tų pačių metų vasario 23 d. I. Rimšēvičs pateiktą skundą dėl KNAB paskirtų dviejų procesinių prievartos priemonių, t. y. draudimo vykdyti funkcijas Latvijos centriniame banke ir draudimo išvykti iš šalies be išankstinio leidimo.
- 18 2018 m. birželio 28 d. bylai vadovaujantis prokuroras pareiškė I. Rimšēvičs kaltinimus dėl:
 - kyšio, kaip poilsinės kelionės forma išreikšto atlygio, priėmimo,
 - susitarimo priimti 500 000 EUR kyšį ir
 - 250 000 EUR kyšio priėmimo.

Šalių reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme

- 19 Byloje C-202/18 pareikštu ieškiniu I. Rimšēvičs Teisingumo Teismo prašo:
 - pripažinti, kad ginčijamu sprendimu jis buvo neteisėtai nušalintas nuo Latvijos centrinio banko valdytojo pareigų,
 - pripažinti, kad ginčijamu sprendimu jam paskirta procesinė prievartos priemonė, kuria uždrausta vykdyti Latvijos centrinio banko valdytojo pareigas ir įgaliojimus, yra neteisėta,
 - pripažinti, kad iš ginčijamo sprendimo kylantys apribojimai vykdyti ECB valdančiosios tarybos nario pareigas ir įgaliojimus jam buvo taikomi neteisėtai.
- 20 Byloje C-238/18 pareikštu ieškiniu ECB Teisingumo Teismo prašo:
 - nurodyti Latvijos Respublikai pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 24 straipsnio pirmą pastraipą ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 62 straipsnį pateikti visą svarbią informaciją, susijusią su šiuo metu KNAB atliekamais tyrimais dėl Latvijos centrinio banko valdytojo I. Rimšēvičs,
 - remiantis ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalimi pripažinti, kad Latvijos Respublika pažeidė šios nuostatos antrą pastraipą, nes:

- Latvijos centrinio banko valdytojas buvo nušalintas nuo pareigų nepriklausomam teismui nepriėmus apkaltinamojo nuosprendžio dėl bylos esmės ir
- nėra jokių išskirtinių aplinkybių, kaip tai matyti iš Latvijos Respublikos pateiktos su faktais susijusios informacijos, kurios šiuo atveju pateisintų I. Rimšėvičs nušalinimą nuo pareigų,
- priteisti iš Latvijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

- 21 Latvijos Respublika prašo atmesti abu ieškinius.
- 22 Atskiru dokumentu (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2018 m. balandžio 3 d., t. y. tą pačią dieną kaip ir ECB ieškinį) ECB pagal Procedūros reglamento 53 straipsnio 4 dalį ir 133 straipsnį paprašė Teisingumo Teismo bylą C-238/18 nagrinėti taikant pagreitintą procedūrą. 2018 m. birželio 12 d. Nutartimi *ECB / Latvija* (C-238/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:488) Teisingumo Teismo pirmininkas patenkino šį prašymą.
- 23 Tos pačios dienos Nutartimi *Rimšėvičs / Latvija* (C-202/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:489) Teisingumo Teismo pirmininkas, remdamasis Procedūros reglamento 133 straipsnio 3 dalimi ir paprašęs I. Rimšėvičs ir Latvijos Respublikos pateikti savo pastabas šiuo klausimu, savo iniciatyva nusprendė ir bylą C-202/18 nagrinėti taikant pagreitintą procedūrą.
- 24 Be to, aktu (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2018 m. balandžio 3 d.) ECB pagal SESV 279 straipsnį ir Procedūros reglamento 160 straipsnį pateikė Teisingumo Teismui prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones – nurodyti Latvijos Respublikai laikinai sustabdyti I. Rimšėvičs nustatytą draudimą eiti Latvijos centrinio banko valdytojo pareigas ir leisti jam atlikti ECB valdančiosios tarybos nario užduotis, nesusijusias su ikiteisminio tyrimo dalyku, arba bent jau leisti I. Rimšėvičs paskirti pakaitinį šios tarybos narį.
- 25 2018 m. liepos 20 d. Nutartimi *ECB / Latvija* (C-238/18 R, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:581) Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas nurodė Latvijos Respublikai imtis būtinų priemonių, kuriomis būtų sustabdytas 2018 m. vasario 19 d. KNAB paskirtų procesinių prievartos priemonių taikymas I. Rimšėvičs, kol bus priimtas sprendimas, kuriuo bus baigta byla C-238/18, tiek, kiek šios procesinės priemonės jam trukdo vietoj savęs paskirti pakaitinį ECB valdančiosios tarybos narį, o likusią prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones dalį atmetė.
- 26 Per abiejų bylų bendrą 2018 m. rugsėjo 25 d. posėdį Teisingumo Teismo pirmininkas paprašė Latvijos Respublikos atstovų per aštuonias dienas pateikti Teisingumo Teismui dokumentus, pagrindžiančius 2018 m. vasario 19 d. KNAB paskirtų procesinių prievartos priemonių taikymą I. Rimšėvičs.
- 27 Raštu (jis Teisingumo Teismo kanceliarijoje įregistruotas 2018 m. spalio 2 d.) Latvijos Respublika pateikė 44 dokumentus.
- 28 Dėl šių dokumentų pateiktose savo pastabose I. Rimšėvičs ir ECB iš esmės sutaria dėl to, kad Latvijos Respublika nepateikė jokių I. Rimšėvičs kaltę ar jam taikomų procesinių prievartos priemonių pagrįstumą patvirtinančių įrodymų.
- 29 Bylose C-202/18 ir C-238/18 abu ieškiniai pareikšti dėl ginčijamo sprendimo, todėl pagal Procedūros reglamento 54 straipsnio 1 dalį Teisingumo Teismas, išklauses šalis, nusprendė sujungti šias bylas, kad būtų bendrai priimamas sprendimas.

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

Šalių argumentai

- 30 Latvijos Respublika teigia, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos nagrinėti I. Rimšėvičs ir ECB ieškinių.

Dėl bylos C-202/18

- 31 Latvijos Respublikos teigimu, I. Rimšėvičs siekia, kad Teisingumo Teismas nagrinėtų už tyrimą atsakingos institucijos priemonių, kurias ji taiko pagal Baudžiamojo proceso kodekso nuostatas, teisėtumą ir proporcingumą. Jis prašo, kad Teisingumo Teismas įsikištų į baudžiamojo proceso eigą, o tai gali turėti didelį poveikį tyrimui ir tam, kad kaltas asmuo būtų patrauktas atsakomybėn pagal Latvijos teisės aktus. Latvijos Respublikos nuomone, ieškinio reikalavimai nepatenka į Teisingumo Teismo jurisdikciją. Jeigu Teisingumo Teismas juos patenkintų, jis pažeistų SESV 276 straipsnį.
- 32 Priešingai, I. Rimšėvičs mano, kad jam nustatytas neapibrėžtos trukmės draudimas eiti Latvijos centrinio banko valdytojo pareigas laikytinas atleidimu iš pareigų, dėl kurio Teisingumo Teismas turi jurisdikciją pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalį.

– Dėl bylos C-238/18

- 33 Latvijos Respublika mano, kad vienintelis sprendimas, dėl kurio galima pareikšti ieškinį pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, yra sprendimas, kuriuo nutraukiamas teisinis ir institucinis ryšys tarp nacionalinio centrinio banko valdytojo ir šio banko, o ne bet koks sprendimas, kuriuo šiam valdytojui nustatomi įpareigojimai. Ji nurodo, kad siekiant apibūdinti sprendimą, kuriuo nutraukiamas toks teisinis ryšys, nereikia daryti skirtumo tarp sąvokos „atleidimas iš pareigų“, kaip ji suprantama pagal tą straipsnį, ir sąvokos „atstatydinimas“, nurodytos SESV 246, 247 ir 286 straipsniuose, ECBS ir ECB statuto 11 straipsnio 4 dalyje ir 2013 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 1024/2013, kuriuo Europos Centriniam Bankui pavedami specialūs uždaviniai, susiję su rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų priežiūros politika (OL L 287, 2013, p. 63), 26 straipsnio 4 dalyje, nes abi šios sąvokos yra lygiavertės pagal jų sukeltus padarinius. Be to, Latvijos Respublika pažymi, kad šių nuostatų versijoje latvių kalba sąvokos vartojamos sinonimiškai.
- 34 Latvijos Respublikos nuomone, ginčijamu sprendimu siekiama ne nutraukti Latvijos centrinio banko ir jo valdytojo teisinį ir institucinį ryšį, o tik užtikrinti veiksmingą su šiuo valdytoju susijusio tyrimo eigą.
- 35 Pirma, ši priemonė yra laikino pobūdžio ir bet kuriuo metu gali būti pakeista arba panaikinta. Baudžiamojo proceso kodekso 389 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatyta, kad jeigu padarytas labai sunkus nusikaltimas, kaip antai nusikaltimas, kurio padarymu įtariamas suinteresuotasis asmuo, dėl jo pradėtas ikiteisminis tyrimas turi būti baigtas arba visos procesinės prievartos priemonės turi būti panaikintos per 22 mėnesius nuo to momento, kai tas asmuo įtraukiamas į šį ikiteisminį tyrimą. Be to, iš Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsnio 1 dalies matyti, kad jeigu nebelineka asmeniui paskirtos procesinės prievartos priemonės skyrimo pagrindo arba pasikeitė asmens elgesys ar aplinkybės, lėmusios procesinės prievartos priemonės pasirinkimą, tokia priemonė turi būti panaikinta.
- 36 Antra, pagal Latvijos centrinio banko įstatymo 22 straipsnį tik Latvijos parlamentas turi įgaliojimus atleisti iš pareigų šio centrinio banko valdytoją, o šis parlamentas tokio sprendimo nepriėmė.
- 37 Be to, aiškinimas, kad sprendimas, kaip antai ginčijamas sprendimas, patenka į ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antros pastraipos taikymo sritį, prieštarauja SESV 276 straipsniui. ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antra pastraipa siekiama ne leisti Teisingumo Teismui kištis į vykstančio

baudžiamąjį procesą, o užtikrinti, kad nacionalinės valdžios institucijos neteisėtai neatleistų iš pareigų nacionalinio centrinio banko valdytoją. Jeigu ECB ieškinys būtų pripažintas priimtiniu, Teisingumo Teismas turėtų peržiūrėti faktines aplinkybes ir įrodymus, kurie buvo surinkti vykstant baudžiamajam procesui Latvijoje ir kuriais grindžiamas procesinių prievartos priemonių taikymas I. Rimšėvičs, taigi ir įsiterpti į nacionalinės valdžios institucijų kompetencijos sritį.

- 38 Remiantis ECBS ir ECB statuto 7 straipsniu, Latvijos centrinio banko valdybos nepriklausomumas užtikrinamas ir pagal Latvijos centrinio banko įstatymo 13 straipsnį. Šis nepriklausomumas atliekant Latvijos centrinio banko užduotis nesuteikia valdytojui jokio imuniteto nuo baudžiamosios atsakomybės ir nesuvaržo Latvijos teisėsaugos institucijų. Siekiant užtikrinti Latvijos centrinio banko nepriklausomumą ir stabilumą, įstatyme numatyta, kad valdytoją pavaduoja valdytojo pavaduotojas, kurį skiria parlamentas, laikydamasis skyrimo tvarkos, užtikrinančios tokias pat garantijas, kokios suteikiamos valdytojui; valdytojo pavaduotojas eina to centrinio banko valdytojo pareigas, jeigu valdytojo nėra arba jis buvo atleistas iš pareigų ar pasibaigė jo kadencija. Taigi, Latvijos Respublikos teigimu, tokiu atveju valdytojo pavaduotojas laikytinas „valdytoju“, kaip tai suprantama pagal SESV 283 straipsnio 1 dalį ir ECBS ir ECB statuto 10 straipsnio 1 dalį, todėl jam turi būti pripažinta teisė dalyvauti ECB valdančiosios tarybos posėdžiuose.
- 39 Be to, pagal Baudžiamąjį proceso kodekso 375 straipsnio 1 dalį bylos medžiagoje esančiai informacijai taikomas tyrimo duomenų slaptumo principas, taigi ji neteikiama tretiesiems asmenims baudžiamajame procese. Todėl Teisingumo Teismas turi atmesti ir ECB prašymą nurodyti Latvijos Respublikai pateikti visą svarbią informaciją, susijusią su KNAB atliekamu ikiteisminiu tyrimu dėl I. Rimšėvičs.
- 40 ECB savo ruožtu mano, kad jo ieškinys negali būti laikomas nepatenkančiu į ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antros pastraipos taikymo sritį.
- 41 Šiuo klausimu jis pabrėžia SESV 130 straipsnyje įtvirtinto ECBS ir ECB nepriklausomumo principo, kuriuo siekiama leisti ECB nepatiriant politinio spaudimo atlikti jam pagal SESV priskirtas užduotis, svarbą. Šis principas įgyvendinamas ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, kurioje nustatytos nacionalinio centrinio banko valdytojo atleidimo iš pareigų sąlygos ir leidžiama, kad Teisingumo Teismas patikrintų tokios priemonės teisėtumą.
- 42 Atsižvelgiant į šios nuostatos tikslą, draudimas vykdyti bet kokias funkcijas, susijusias su nacionalinio centrinio banko valdytojo pareigomis, net jeigu juo formaliai nenutraukiamas teisinis ir institucinis ryšys tarp šio valdytojo ir to banko, turi būti laikomas lygiaverčiu atleidimui iš pareigų, kaip tai suprantama pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą. Jeigu būtų aiškinama priešingai, valstybės narės, imdamosi tokių priemonių, galėtų apeiti šioje teisės normoje numatytą nepriklausomumo garantiją. Valdytojo nepriklausomumą taip pat pažeistų atitinkamam valdytojui nustatytas laikinas draudimas eiti savo pareigas, *a fortiori*, jeigu, kaip yra šiuo atveju, šio draudimo terminas nėra žinomas ir gali sueiti pasibaigus valdytojo kadencijai.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 43 Pirma, Latvijos Respublika teigia, kad laikino pobūdžio ginčijamu sprendimu Latvijos centrinio banko valdytojas nebuvo „atleistas iš pareigų“. Vieninteliai sprendimai, dėl kurių galima pareikšti ieškinį pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, yra sprendimai, kuriais galutinai nutraukiamas teisinis ir institucinis ryšys tarp nacionalinio centrinio banko valdytojo ir šio banko.
- 44 Iš tiesų, kaip pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 78 punkte, ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje apibrėžiant joje numatytą ieškinio dalyką vartojamos sąvokos versijoje latvių kalba, kaip ir daugelyje kitų šios nuostatos kalbinių versijų, atrodo, reiškia galutinį nacionalinio centrinio banko ir jo valdytojo ryšio nutraukimą.

- 45 Vis dėlto pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (žr., be kita ko, 2018 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 46 Primintina, jog EB sutarties, o vėliau SESV rengėjai siekė užtikrinti, kad ECB ir ECBS galėtų nepriklausomai atlikti jiems priskirtas užduotis (šiuo klausimu žr. 2003 m. liepos 10 d. Sprendimo *Komisija / ECB*, C-11/00, EU:C:2003:395, 130 punktą).
- 47 Šio siekio pagrindinis įrodymas yra SESV 130 straipsnis, iš esmės pakartotas ECBS ir ECB statuto 7 straipsnyje, kuriame, pirma, ECB, nacionaliniams centriniams bankams ir jų sprendimus priimančių organų nariams aiškiai draudžiama siekti gauti ar priimti Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų, valstybių narių vyriausybių ar bet kurio kito subjekto nurodymus ir, antra, toms Sąjungos institucijoms, įstaigoms ar organams ir valstybių narių vyriausybėms aiškiai draudžiama siekti paveikti ECB ir nacionalinių centrinių bankų sprendimus priimančių organų narius, kai jie atlieka savo užduotis (šiuo klausimu žr. 2003 m. liepos 10 d. Sprendimo *Komisija / ECB*, C-11/00, EU:C:2003:395, 131 punktą). Šiomis nuostatomis iš esmės siekiama apsaugoti ECBS nuo bet kokio politinio spaudimo, kad ji turėtų galimybę veiksmingai siekti numatytų užduočių tikslų, nepriklausomai naudodamasi konkrečiais įgaliojimais, kuriuos dėl to jai suteikia pirminė teisė (šiuo klausimu žr. 2015 m. birželio 16 d. Sprendimo *Gauweiler ir kt.*, C-62/14, EU:C:2015:400, 40 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 48 Būtent siekiant užtikrinti nacionalinių centrinių bankų, kurie pagal SESV 282 straipsnio 1 dalį kartu su ECB sudaro ECBS, valdytojų veiklos nepriklausomumą, ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta ne trumpesnė kaip penkerių metų jų kadencijos trukmė, numatyta, kad juos galima atleisti iš pareigų tik tuomet, jeigu jie nebeatitinka šioms pareigoms eiti keliamų reikalavimų arba padarė sunkų nusižengimą, ir įtvirtinta atitinkamo valdytojo bei ECB valdančiosios tarybos teisė kreiptis į Teisingumo Teismą dėl tokios priemonės.
- 49 Tiesiogiai suteikdamos Teisingumo Teismui jurisdikciją nagrinėti sprendimo, kuriuo nacionalinio centrinio banko valdytojas atleidžiamas iš pareigų, teisėtumo klausimą, valstybės narės parodė, kad joms yra svarbus tas pareigas einančių asmenų nepriklausomumas.
- 50 Remiantis SESV 283 straipsnio 1 dalimi ir ECBS ir ECB statuto 10 straipsnio 1 dalimi, valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionalinių centrinių bankų valdytojai pagal pareigas yra ECB valdančiosios tarybos nariai, o pagal šio statuto 12 straipsnio 1 dalį ši taryba yra pagrindinis Eurosistemos sprendimus priimančias organas ir vienintelis ECB sprendimus priimančias organas pagal Reglamento Nr. 1024/2013 26 straipsnio 8 dalį įgyvendinant bendrą priežiūros mechanizmą.
- 51 Jeigu būtų galima nuspręsti be priežasties atleisti iš pareigų nacionalinių centrinių bankų valdytojus, būtų smarkiai pakenkta jų nepriklausomumui, taigi ir pačios ECB valdančiosios tarybos nepriklausomumui.
- 52 Šiuo klausimu visų pirma pažymėtina, kad nacionalinio centrinio banko valdytojui nustatytas laikinas draudimas eiti pareigas gali būti spaudimo jam priemonė. Viena vertus, kaip matyti iš nagrinėjamų bylų aplinkybių, toks draudimas gali sukelti itin rimtų pasekmių valdytojui, kuriam jis taikomas, jeigu nėra tikslaus jo termino, nes šis draudimas, be kita ko, gali būti taikomas didelę to valdytojo kadencijos dalį. Kita vertus, dėl laikinumo jis gali būti dar veiksmingesnė spaudimo priemonė, jeigu, kaip nurodė Latvijos Respublika dėl ginčijamo sprendimo, jis gali būti bet kuriuo metu panaikintas atsižvelgiant ne tik į tyrimo eigą, bet ir į atitinkamo valdytojo elgesį.

- 53 Toliau pažymėtina, kad jeigu Teisingumo Teismas visiškai negalėtų pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą atlikti valdytojo pareigas eiti draudžiančios priemonės kontrolės dėl to, kad ši priemonė laikina, valstybė narė, vieną po kitos priimdama laikinąsias priemones, galėtų lengvai išvengti šios kontrolės, todėl, kaip pabrėžė generalinė advokatė savo išvados 75 punkte, ta nuostata galėtų tapti neveiksminga.
- 54 Be to, nėra aišku, ar iš principo laikinas ginčijamas sprendimas negalėtų būti galutinis dėl jo sukeliama padarinių, nes, kaip nurodė pati Latvijos Respublika, Baudžiamojo proceso kodekso 389 straipsnis leidžia pagal jį nustatytas priemones ir ribojimus palikti galioti 22 mėnesius, t. y. iki numatytos I. Rimšėvičs kadencijos pabaigos 2019 m. gruodžio mėn.
- 55 Taigi iš SESV rengėjų ketinimų, ECBS ir ECB statuto bendros sistemos ir paties šio statuto 14 straipsnio 2 dalies antros pastraipos tikslo matyti, kad Teisingumo Teismas pagal šią nuostatą turi jurisdikciją nagrinėti ieškinį dėl tokios priemonės, kaip ginčijamame sprendime nustatytas laikinas draudimas eiti Latvijos centrinio banko valdytojo pareigas.
- 56 Antra, Latvijos Respublika teigia, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos nagrinėti sprendimo, kuris, kaip ji mano, yra skirtas baudžiamojo proceso, pradėto dėl tame sprendime nurodyto asmens, veiksmingai eigai užtikrinti. Taigi, vykstant baudžiamajam procesui, kompetenciją vertinti procesinių prievartos priemonių skyrimą pagrindžiančią informaciją turi tik nacionalinės valdžios institucijos. Be to, pagal Baudžiamojo proceso kodekso 375 straipsnio 1 dalį šiai informacijai taikomas tyrimo duomenų slaptumo principas, todėl ji neteiktina tretiesiems asmenims baudžiamajame procese. Teisingumo Teismo jurisdikcijos šiuo klausimu nebuvimą patvirtina SESV 276 straipsnis, nes jame numatyta, kad „Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai, vykdamant savo įgaliojimus, susijusius su [SESV] trečiosios dalies V antraštinės dalies 4 ir 5 skyrių nuostatomis dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, nepriklauso prižiūrėti, ar valstybės narės policijos ar kitų teisėsaugos tarnybų atliktos operacijos yra teisėtos ar proporcingos arba kaip valstybės narės vykdo joms priklausančias pareigas palaikyti viešąją tvarką bei užtikrinti vidaus saugumą“.
- 57 Nors iš tiesų Sutarčių rengėjai suteikė Sąjungai tik ribotą kompetenciją baudžiamosios teisės srityje, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Sąjungos teisė nustato valstybių narių kompetencijos šioje srityje ribas (2011 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Dickinger ir Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582, 31 punktą). Ši valstybių narių kompetencija turi būti įgyvendinama laikantis ne tik Sąjungos teisės garantuojamų pagrindinių laisvių (šiuo klausimu žr. 1989 m. vasario 2 d. Sprendimo *Cowan*, 186/87, EU:C:1989:47, 19 punktą ir 1999 m. sausio 19 d. Sprendimo *Calfa*, C-348/96, EU:C:1999:6, 17 punktą), bet ir visos Sąjungos teisės, visų pirma pirminės teisės. Todėl nacionalinės baudžiamojo proceso teisės normos negali kliudyti Teisingumo Teismo jurisdikcijai, kurią jam suteikia ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, visais atvejais, kai ši nuostata yra taikoma.
- 58 Be to, negalima pritarti Latvijos Respublikos argumentui dėl SESV 276 straipsnio.
- 59 Iš tiesų šiame straipsnyje ribojama Teisingumo Teismo jurisdikcija tik kai jis įgyvendina įgaliojimus, susijusius su SESV trečiosios dalies V antraštinės dalies 4 ir 5 skyrių nuostatomis. Tačiau, kaip pažymi generalinė advokatė savo išvados 82 punkte, nagrinėjama byla susijusi ne su šiais įgaliojimais, o su ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje tiesiogiai ir aiškiai numatytais Teisingumo Teismo įgaliojimais.
- 60 Galiausiai, trečia, Latvijos Respublika atkreipia dėmesį į nepageidaujamas pasekmes, kurias, kaip ji mano, sukeltų Teisingumo Teismo jurisdikcijos pripažinimas. Dėl tokios jurisdikcijos Latvijos centrinio banko valdytojas turėtų imunitetą nuo baudžiamosios atsakomybės, būtų apribota galimybė skirti jam procesines prievartos priemones ir daromas didelis poveikis baudžiamojo proceso eigai.

- 61 Šiuo klausimu pabrėžtina, kad ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalis nesuteikia nacionalinio centrinio banko valdytojui jokio imuniteto nuo baudžiamosios atsakomybės ir neriboja galimybės skirti jam procesines prievartos priemones. Tas straipsnis šiam valdytojui ir ECB valdančiajai tarybai suteikia tik teisę Teisingumo Teisme ginčyti bet kokį sprendimą, kuriuo minėtas valdytojas atleidžiamas iš pareigų. Taigi šiame straipsnyje numatytas ieškinio nagrinėjimas gali sutapti su nacionaliniu baudžiamuoju procesu tik išimtiniais atvejais, kai šiame procese nacionalinio centrinio banko valdytojui reikia skirti laikiną priemonę, kuri gali būti prilyginta atleidimui iš pareigų, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Tačiau net ir šiuo atveju Latvijos Respublikos pateikta informacija neįrodo, kad ECBS ir ECB statute numatytas ieškinytis gali kliudyti įprastai tyrimo eigai.
- 62 Iš viso to, kas išdėstyta, darytina išvada, jog prieštaravimas, grindžiamas tuo, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos nagrinėti pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą I. Rimšėvičs ir ECB pareikštų ieškinių dėl ginčijamo sprendimo, turi būti atmetas.
- 63 Reikia pridurti, kad pagal šią nuostatą Teisingumo Teismas turi jurisdikciją nagrinėti tik ieškinius, pareikštus dėl laikino ar nuolatinio draudimo eiti nacionalinio centrinio banko valdytojo pareigas. Todėl ginčijamas sprendimas, kuriuo KNAB paskyrė kelias procesines prievartos priemones, į Teisingumo Teismo jurisdikciją patenka tik tiek, kiek juo laikinai uždrausta I. Rimšėvičs eiti Latvijos centrinio banko valdytojo pareigas.

Dėl ieškinių

Dėl ieškinių pobūdžio

- 64 Į Teisingumo Teismą pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalį kreipėsi I. Rimšėvičs, kaip Latvijos centrinio banko valdytojas, ir ECB šio banko Valdančiosios tarybos sprendimu. Vis dėlto abiejų ieškinių reikalavimai suformuluoti skirtingai. I. Rimšėvičs Teisingumo Teismo iš esmės prašo pripažinti, kad Latvijos Respublikos vardu priimtas ginčijamas sprendimas yra neteisėtas, o ECB Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad Latvijos Respublika pažeidė ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalį. ECB, per posėdį paklaustas apie šio statuto 14 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje numatyto ieškinio pobūdį, patikslino, kad Teisingumo Teismo prašo priimti „sprendimą dėl pripažinimo, kaip yra pažeidimo nagrinėjimo procedūros atveju“.
- 65 Vis dėlto pirmiausia reikia pažymėti, kad ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalyje nėra jokių eksplikitinių ar implicitinių nuorodų į SESV 258–260 straipsniuose reglamentuojamą procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo.
- 66 Priešingai, iš pažodinio, sisteminio ir teleologinio to statuto 14 straipsnio 2 dalies aiškinimo matyti, kad šiame straipsnyje numatytą ieškinį reikia kvalifikuoti kaip ieškinį dėl panaikinimo.
- 67 Pirma, dėl šios nuostatos formuluotės reikia pažymėti, kad, kaip ir SESV 263 straipsnyje numatyta ieškinį, ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje numatyta ieškinį gali pareikšti asmuo, nagrinėjamu atveju nuo pareigų nušalintas valdytojas, dėl jam skirto sprendimo. Be to, abu šie ieškiniai turi būti pareikšti per tą patį dviejų mėnesių terminą, vienodai apibrėžtą SESV 263 straipsnio 6 dalyje ir šio statuto 14 straipsnio 2 dalies antros pastraipos paskutiniame sakinyje. Abiejose šiose nuostatose tais pačiais žodžiais taip pat įtvirtinta, kad ieškovai gali nurodyti ieškinio pagrindus, grindžiamus „Sutarčių ar kokios nors su jų taikymu susijusios teisės normos pažeidim[u]“.
- 68 Antra, laikantis sisteminio požiūrio, matyti, kad to statuto 14 straipsnio 2 dalies ypatumai nėra nesuderinami su ieškinio dėl panaikinimo požymiais.

- 69 Tiesa, ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antra pastraipa tiek, kiek joje Teisingumo Teismui aiškiai priskirta tikrinti nacionalinės teisės akto teisėtumą pagal „Sutartis ar kokią nors kitą teisės normą, susijusią su jos [jų] taikymu“, nukrypstama nuo Sutartyse, būtent SESV 263 straipsnyje, numatyto bendro nacionalinių teismų ir Sąjungos teismo kompetencijos pasidalijimo, nes pagal šį straipsnį ieškinys gali būti pareikštas tik dėl Sąjungos teisės aktų (šiuo klausimu žr. 1960 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Humblet / Belgijos valstybė*, 6/60-IMM, EU:C:1960:48). Vis dėlto šią nukrypti leidžiančią nuostatą galima paaiškinti ypatinga ECBS institucine aplinka, kurioje ji taikoma. Iš tiesų ECBS yra savitas teisinis darinys Sąjungos teisėje; jame dalyvauja ir glaudžiai bendradarbiauja nacionalinės institucijos, t. y. nacionaliniai centriniai bankai, ir Sąjungos institucija, t. y. ECB, ir jam būdinga kitokia Sąjungos teisės sistemos ir nacionalinės teisės sistemų sąveika ir nežymūs šių sistemų skirtumai.
- 70 ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalis yra šios labai integruotos sistemos, kurios siekė Sutarčių rengėjai kurdami ECBS, ir visų pirma nacionalinio centrinio banko valdytojo dvejopo statuso – kaip tikros nacionalinės valdžios institucijos, tačiau veikiančio Europos centrinių bankų sistemoje ir, jeigu tai yra valstybės narės, kurios valiuta yra euro, nacionalinio centrinio banko valdytojas, dalyvaujančio pagrindinio ECB valdymo organo posėdžiuose – rezultatas. Būtent dėl šio mišraus statuso ir, kaip pabrėžta šio sprendimo 48 punkte, siekiant užtikrinti nacionalinių centrinių bankų valdytojų veiklos nepriklausomumą ECBS, klausimas dėl nacionalinės valdžios institucijos sprendimo atleisti iš tų pareigų gali būti išimties tvarka pateiktas Teisingumo Teismui.
- 71 Taigi prie Sutartyse numatytų teisių gynimo priemonių sistemos pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalį pridedama specifinė teisių gynimo priemonė, kaip tai matyti iš labai nedidelio turinčių teisę ja pasinaudoti asmenų skaičiaus, jos vienintelio dalyko – sprendimų, kuriems ginčyti ji numatyta, ir išimtinių aplinkybių, kuriomis galima ja pasinaudoti.
- 72 Trečia, ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalyje numatyto ieškinio pobūdis paaiškėja ir iš tikslo, kurio siekiant jis buvo nustatytas. Kaip priminta šio sprendimo 49 ir paskesniuose punktuose, šis ieškinys yra viena iš pagrindinių garantijų, kad valdytojai, nors juos skiria ir prireikus atšaukia valstybės narės, visiškai nepriklausomai atliktų jiems Sutarčių priskirtas užduoties ir, kaip nurodyta SESV 130 straipsnyje ir ECBS ir ECB statuto 7 straipsnyje, nepriimtų jokių nacionalinės valdžios institucijų nurodymų. Taigi jis yra esminis institucinės pusiausvyros elementas, kurio reikia glaudžiam nacionalinių centrinių bankų ir ECB bendradarbiavimui ECBS.
- 73 Būtent dėl šio tikslo svarbos ir nepatogumų, kurių sukelia bet koks delsimas panaikinti sprendimą atleisti valdytoją iš pareigų, priimtą pažeidžiant Sutartis ar kokią nors su jų taikymu susijusią teisės normą, Sutarčių rengėjai įtvirtino ECB ir atitinkamo valdytojo teisę kreiptis į Teisingumo Teismą dėl tokio akto. Iš tiesų, kaip Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas iš esmės pažymėjo vertindamas skubos sąlygą 2018 m. liepos 20 d. nutartyje dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo *ECB / Latvija* (C-238/18 R, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:581, 71 ir 72 punktai), ilgalaikis Valdančiosios tarybos nario nebuvimas gali stipriai paveikti šio pagrindinio ECB organo tinkamą veikimą. Be to, valdytojo atleidimas iš pareigų gali iš karto sukelti suinteresuotajam asmeniui sunkių pasekmių.
- 74 Tik ieškinys dėl panaikinimo kartu numatant galimybę taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kurias pagal SESV 278 ir 279 straipsnius gali paskirti Teisingumo Teismas, leidžia reaguoti į nuogastavimus, dėl kurių buvo nustatyta ši teisių gynimo priemonė. Visų pirma ECBS ir ECB statuto rengėjų valia nebūtų tinkamai įvykdyta, jeigu pagal šio statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą priimtas teismo sprendimas būtų sprendimas dėl pripažinimo ir jeigu jo padariniai priklausytų nuo to, kaip jį įgyvendina nacionalinės valdžios institucijos.
- 75 Be to, svarbu priminti, kad jeigu Europos Komisija mano, jog valstybė narė neįvykdė išpareigojimų pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnį, ji pagal SESV 258 straipsnį gali pateikti pagrįstą nuomonę ir, jei atitinkama valstybė narė neatsižvelgia į tą nuomonę, kreiptis į Teisingumo Teismą su ieškiniu dėl

įsipareigojimų neįvykdymo. Taigi negalima teigti, kad, įtvirtindami ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje numatytą teisių gynimo priemonę, šios nuostatos rengėjai siekė tiesiog nustatyti procedūrą, lygiagrečiai numatytajai SESV 258 straipsnyje.

- 76 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad šio statuto 14 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje numatyta ieškiniu prašoma panaikinti sprendimą, kurį priimant siekta atleisti iš pareigų nacionalinio centrinio banko valdytoją.
- 77 I. Rimšėvičs ir ECB ieškiniai yra aiškiai pareikšti remiantis ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, todėl turi būti laikomi ieškiniais, kuriais prašoma panaikinti ginčijamą sprendimą.

Dėl ieškinio pagrindo, siejamo su ginčijamo sprendimo nepagrindimu

Šalių argumentai

- 78 I. Rimšėvičs teigia, kad ginčijamas sprendimas nėra pagrįstas.
- 79 Pirma, jis buvo priimtas neatlikus tinkamo tyrimo ir nesurinkus pakankamai įrodymų. KNAB tyrimui skyrė tik dvi dienas, t. y. jį pradėjo 2018 m. vasario 15 d., o tą pačių metų vasario 17 d. nusprendė sulaikyti ieškovą. 2018 m. vasario 21 d. Latvijos Respublikos generalinis prokuroras pats pripažino, jog tą dieną nebuvo jokio pagrindo kategoriškai teigti, kad buvo padarytas nusikaltimas.
- 80 Antra, mažai tikėtina, kad Latvijos centrinio banko valdytojas padarė nusikaltimą, dėl kurio yra įtariamas, t. y. pasyviosios korupcijos veiką privataus Latvijos banko, kuris nutraukė savo veiklą 2016 m. ir pradėtas likviduoti, naudai. Jis neturėjo įgaliojimų, kurie jam leistų daryti kokią nors įtaką privataus banko veiklai. Be to, visi Latvijos centrinio banko sprendimai priimami kolegialiai. Privačių Latvijos bankų priežiūra priklauso ne Latvijos centrinio banko, o Finansų ir kapitalo rinkų komisijos kompetencijai, kaip numatyta *Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums* (Finansų ir kapitalo rinkų komisijos įstatymas) 2 straipsnio 1 dalyje.
- 81 Trečia, informacijos šaltinis, kuriuo remiantis pradėtas tyrimas, yra nepatikimas. Iš KNAB ieškovui pateiktos informacijos matyti, kad asmuo, pranešęs apie 2013 m. tariamai padarytą nusikaltimą, yra buvęs privataus Latvijos banko, kurio naudai padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, valdybos narys. 2016 m. šis asmuo buvo sulaikytas dėl pinigų plovimo, tačiau prieš jį pradėtas ikiteisminis tyrimas buvo nutrauktas dėl to, kad jis pranešė apie korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, kuria kaltinamas I. Rimšėvičs.
- 82 Ketvirta, I. Rimšėvičs teigia, kad jam pareikšti kaltinimai yra netikslūs. KNAB nurodė, kad I. Rimšėvičs buvo papirktas siekiant išvengti to, kad jis apribotų šio privataus Latvijos banko veiklą. Tačiau Latvijos centrinio banko valdytojas tokių įgaliojimų neturi. Jis nurodo, kad labai neaiškiai yra kaltinamas neveikimu, nes asmuo, pranešęs apie šią tariamą korupcinio pobūdžio veiką, nesugebėjo įvardyti veikimo. Be to, jis nurodo, kad 2016 m. ECB, remdamasis Finansų ir kapitalo rinkų komisijos rekomendacija, panaikino minėto privataus Latvijos banko licenciją, o tai leidžia abejojti tuo, kad ieškovas sudarė palankias sąlygas tolesnei to paties privataus banko veiklai vykdyti.
- 83 ECB savo ruožtu teigia, kad Teisingumo Teismas turi išaiškinti sąvoką „sunkus nusižengimas“, kuriuo galima pateisinti nacionalinio centrinio banko valdytojo atleidimą iš pareigų, kaip tai suprantama pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, ir paaiškinti, kaip jis turi būti įrodytas.
- 84 Valstybė narė, taikydama ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodytą priemonę, turi įrodyti, kad yra įvykdytos šioje nuostatoje įtvirtintos sąlygos. Šias sąlygas turi nustatyti nepriklausomas teismas, o ne vyriausybės įstaiga, prokuratūra ar sprendimą dėl procesinės prievartos

priemonės priimančią ikiteisminio tyrimo teisėjas. Šis reikalavimas leidžia užtikrinti, kad bus paisoma teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir nekaltumo prezumpcijos – esminio Europos teismų sistemos principo. Taip ECB įsitikina, kad motyvai, dėl kurių valdytojas buvo atleistas iš pareigų, yra pagrįsti. Teismo sprendimas neprivalo būti galutinis, kad sprendimas atleisti iš pareigų nacionalinio centrinio banko valdytoją prirėkūs galėtų būti įvykdytas per protingą terminą.

- 85 Vis dėlto, ECB teigimu, galima pripažinti, kad išimtinėmis aplinkybėmis valstybės narės, kurios valiuta yra euro, centrinio banko valdytojas galėtų būti atleistas iš pareigų dar prieš priimant apkaltinamąjį nuosprendį. Tai būtų, pavyzdžiui, jeigu priemonė būtų taikoma remiantis akivaizdžiais ar neginčytiniais įrodymais.
- 86 ECB pabrėžia, kad nagrinėjamu atveju KNAB nušalino Latvijos centrinio banko valdytoją nuo pareigų teismui dar nepriėmus nuosprendžio dėl bylos esmės, kuriuo jis būtų nuteistas dėl veikų, kuriomis kaltinamas, ir kad šiame etape ECB neturi jokios informacijos, kuri jam leistų nustatyti, ar yra išimtinių aplinkybių, galinčių pateisinti šią priemonę. Jis nurodo, kad yra pasirengęs atsisakyti teisės susipažinti su bylos medžiaga, jeigu ikiteisminiame tyrime reikalaujama užtikrinti Teisingumo Teismui pateiktos informacijos konfidencialumą.
- 87 Abiejose bylose Latvijos Respublika teigia, kad I. Rimšėvičs baudžiamosios bylos medžiagoje esančiai informacijai pagal Baudžiamojo proceso kodekso 375 straipsnio 1 dalį taikomas tyrimo duomenų slaptumo principas.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

- 88 Iš ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antros pastraipos aiškiai matyti, kad grįsdamas šioje nuostatoje numatytą ieškinį atitinkamas valdytojas arba Valdancioji taryba gali remtis „Sutarčių ar kokios nors kitos teisės normos, susijusios su jos [jų] taikymu, pažeidimu“. Šia formuluote pirmiausia nurodomas sąlygų, kurių pagal tą straipsnį turi būti laikomasi atleidžiant valdytoją iš pareigų, pažeidimas.
- 89 Šioje nuostatoje numatyta, kad valdytoją iš pareigų galima atleisti tik dviem atvejais, t. y. jeigu jis nebeatitinka šioms pareigoms eiti keliamų reikalavimų arba padaro sunkų nusižengimą.
- 90 Nagrinėjamu atveju I. Rimšėvičs skirtas draudimas eiti Latvijos centrinio banko valdytojo pareigas grindžiamas būtinybe atlikti ikiteisminį tyrimą dėl nusikaltimo laikomos tariamos šio asmens veikos, kuri, jeigu būtų įrodyta, būtų „sunkus nusižengimas“, kaip tai suprantama pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalį.
- 91 Visų pirma reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas, jeigu į jį kreiptasi remiantis šio statuto 14 straipsnio 2 dalimi, neturi vietoj kompetentingų nacionalinių teismų priimti sprendimo dėl kaltinamo valdytojo baudžiamosios atsakomybės ar kištis į prieš jį pradėtą ikiteisminį tyrimą, kurį pagal atitinkamos valstybės narės teisę atlieka kompetentingos administracinės arba teisminės valdžios institucijos. Atliekant tokį tyrimą ir, be kita ko, siekiant neleisti, kad atitinkamas valdytojas jam trukdytų, gali prirėkti priimti sprendimą laikinai nušalinti jį nuo pareigų.
- 92 Kita vertus, Teisingumo Teismas, įgyvendindamas jam pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą suteiktą jurisdikciją, turi patikrinti, ar atitinkamam valdytojui skirtas laikinas draudimas eiti pareigas yra nustatytas tik esant pakankamai įrodymų, kad jis padarė sunkų nusižengimą, kuriuo galima pateisinti tokią priemonę.

- 93 Nagrinėjamu atveju suinteresuotasis asmuo Teisingumo Teisme teigė, kad nepadarė jokių nusižengimų, kuriais yra kaltinamas. Kaip ir ECB, jis mano, kad Latvijos Respublika nepateikė jokių šių nusižengimų įrodymų. Iš tiesų per rašytinę proceso Teisingumo Teisme dalį Latvijos Respublika nepateikė jokių pirminių kaltinimus korupcija patvirtinančių įrodymų, kuriais remiantis buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas ir priimtas ginčijamas sprendimas.
- 94 Per posėdį Teisingumo Teismo pirmininkas paprašė Latvijos Respublikos atstovų per trumpą terminą pateikti Teisingumo Teismui ginčijamą sprendimą pagrindžiančius dokumentus; tame posėdyje jie įsipareigojo tai padaryti. Vis dėlto, kaip pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 125–130 punktuose, nė viename iš Latvijos Respublikos po posėdžio pateiktų dokumentų nėra pakankamai įrodymų, patvirtinančių suinteresuotajam asmeniui pareikštų kaltinimų pagrįstumą.
- 95 Raštu (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2019 m. sausio 8 d.) Latvijos Respublika pasiūlė „per protingą terminą“ pateikti kitus dokumentus, tačiau neprašė atnaujinti žodinės proceso dalies, apie kurios pabaigą pagal Procedūros reglamento 82 straipsnio 2 dalį buvo paskelbta generalinei advokatei pateikus savo išvadą. Antruoju 2019 m. sausio 30 d. raštu Latvijos Respublika dar kartą pasiūlė pateikti įrodymus ir paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį. Vis dėlto prie šio pasiūlymo pateikti įrodymus, Teisingumo Teisme gauto vykstant teismo pasitarimams, nepridėta jokio vėlavimą pateikti šiuos dokumentus pagrindžiančio paaiškinimo, kaip reikalaujama pagal Procedūros reglamento 128 straipsnio 2 dalį. Iš tiesų Latvijos vyriausybės aprašyta ikiteisminio tyrimo eiga nėra reikšminga šiuo atveju. Be to, šiame pasiūlyme pateikti įrodymus nėra jokios konkrečios ir specifinės informacijos apie siūlytų pateikti dokumentų turinį. Tokiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į pagreitintos procedūros pobūdį pasiūlymas pateikti įrodymus ir prašymas atnaujinti žodinę proceso dalį turi būti atmesti.
- 96 Todėl Teisingumo Teismas turi konstatuoti, kad Latvijos Respublika neįrodė, jog I. Rimšėvičs nušalinimas nuo pareigų grindžiamas pakankamais įrodymais, kad jis padarė sunkų nusižengimą, kaip tai suprantama pagal ECBS ir ECB statuto 14 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, taigi ir patenkina ieškinio pagrindą, siejamą su tuo, kad ginčijamas sprendimas nėra pagrįstas. Vadinasi, nebereikia nagrinėti kitų ieškinio pagrindų.
- 97 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad ginčijamas sprendimas turi būti panaikintas tiek, kiek juo uždrausta I. Rimšėvičs eiti Latvijos centrinio banko valdytojo pareigas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 98 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalauja. Kadangi Latvijos Respublika pralaimėjo bylą, ji turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas ir iš jos priteisiamos ECB bylinėjimosi išlaidos pagal šio pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Sujungti bylas C-202/18 ir C-238/18, kad būtų bendrai priimamas sprendimas.**
- 2. Panaikinti 2018 m. vasario 19 d. *Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs* (Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija tarnyba, Latvija) sprendimą tiek, kiek juo uždrausta Ilmārs Rimšėvičs eiti Latvijos centrinio banko valdytojo pareigas.**
- 3. Latvijos Respublika padengia savo bylinėjimosi išlaidas ir iš jos priteisiamos Europos Centrinio Banko (ECB) bylinėjimosi išlaidos.**

Parašai.